

ΟΜΙΛΙΑ ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΟΛΥΖΩΓΟΠΟΥΛΟΥ – ΠΡΟΕΔΡΟΥ Ο.Κ.Ε.

«Οι επιπτώσεις της κρίσης στην απασχόληση:

Ο ρόλος του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα

για την αντιμετώπισή τους»

Τέταρτη 1^η Ιουλίου 2009 – ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΤΙΤΑΝΙΑ

Κυρία Υπουργέ Απασχόλησης, Κύριε Υπουργέ Οικονομίας, αξιότιμοι εκπρόσωποι των κομμάτων, αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι,

Σας ευχαριστώ όλους που είστε σήμερα εδώ στην 2^η Ημερίδα που διοργανώνει η Ο.Κ.Ε., στο πλαίσιο της λειτουργίας του Παρατηρητηρίου Πολιτικών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Ένα χρόνο περίπου πριν, είχαμε συγκεντρωθεί ξανά για να συζητήσουμε και να αναδείξουμε τη σημασία του κοινωνικού διαλόγου στη προσπάθεια προσέγγισης των στόχων της Στρατηγικής της Λισαβόνας δηλαδή των στόχων της ανταγωνιστικότητας και της πλήρους και ποιοτικής απασχόλησης. Είχαμε καταθέσει τις απόψεις μας για τις πολιτικές που θα μας οδηγήσουν σε μία αποτελεσματικότερη και σύγχρονη δημόσια διοίκηση, μία ανταγωνιστικότερη και καινοτόμα επιχείρηση και σε νέες και ποιοτικές θέσεις απασχόλησης.

Όπως είχε αναφερθεί η Στρατηγική της Λισαβόνας μας παραπέμπει στο όραμα μιας ευρωπαϊκής οικονομίας βασισμένης στη γνώση, η οποία καινοτομεί, δημιουργεί ποιοτικές θέσεις απασχόλησης, διασφαλίζει τη ποιότητα του περιβάλλοντος και διαφυλάσσει το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο. Διαπιστώσαμε, όμως, ότι είναι δύσκολο να συνδεθούν τα οράματα αυτά με τις μεταρρυθμιστικές πολιτικές της κυβέρνησης από τις οποίες απουσιάζουν οι συγκεκριμένοι και μακροπρόθεσμοι στόχοι καθώς και ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός.

Οι τότε αρμόδιοι μας διαβεβαίωναν περί του αντιθέτου. Όπως κατ' επανάληψη είχε ειπωθεί τότε, η ανεργία βρισκόταν σε καθοδική πορεία, οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνταν είχαν μόνιμο χαρακτήρα και ήταν αποτέλεσμα της δυναμικής της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και οι εξελίξεις στα δημόσια οικονομικά ήταν ιδιαίτερα αισιόδοξες.

Αγαπητοί φίλες και φίλοι,

Είναι σαφές, ότι σήμερα, ένα χρόνο μετά, απέχουμε κατά πολύ από αυτά, που τότε εμφανίζονταν σχεδόν ως δεδομένα. Από τις αρχές του 2009 έχουμε πλέον μπει σε μία περίοδο σοβαρής οικονομικής ύφεσης, η οποία διόγκωσε τα διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας. Κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι το τεράστιο δημόσιο έλλειμμα, η χαμηλή και επιδεινούμενη ανταγωνιστικότητα, το χαμηλό επίπεδο της έρευνας και της καινοτομίας, οι εντεινόμενες ανισορροπίες στην αγορά εργασίας, προήλθαν από τη διεθνή κρίση. Τα προβλήματα αυτά προϋπήρχαν και δυστυχώς δεν αντιμετωπίστηκαν αποτελεσματικά από τις μέχρι σήμερα ακολουθούμενες μεταρρυθμιστικές πολιτικές.

Οι συνέπειες της κρίσης προβλέπεται ότι θα επηρεάσουν ακόμα εντονότερα, το προσεχές διάστημα, την ελληνική οικονομία. Μπορεί στο διεθνή χώρο να έχουν φανεί κάποιες ενδείξεις που μας κάνουν να αισιοδοξούμε, αλλά η αβεβαιότητα στον επιχειρηματικό κόσμο συνεχίζεται. Για τη χώρα μας όμως, όπου τα δύσκολα είναι μπροστά μας, είναι υπαρκτός ο κίνδυνος τα πρώτα σημάδια ανάκαμψης να τα συναντήσουμε με μεγάλη χρονική και οικονομική καθυστέρηση και να βρεθούμε εκ νέου εκτός τροχιάς μιας νέας αναπτυξιακής πορείας. Στην Ελλάδα σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις, η ανάπτυξη το 2009 βρίσκεται αντιμέτωπη με ιδιαίτερα χαμηλούς ρυθμούς, ενώ το ποσοστό της επίσημης ανεργίας άγγιξε το 9,4%. Οι τελευταίες προβλέψεις του ΟΟΣΑ, που παρουσιάζονται στην εξαμηνιαία

έκθεση του που δημοσιοποιήθηκε πρόσφατα, αναφέρουν εκτίναξη των ποσοστών ανεργίας στο 9.5% φέτος και στο 10.3% το 2010 από 7.7% το 2008. Επίσης προβλέπουν συρρίκνωση του ΑΕΠ κατά 1.3% το 2009 και ρυθμό ανάπτυξης για το 2010 μόλις στο 0.3%. Παράλληλα ο πληθωρισμός αναμένεται στο 1.3% το 2009 και στο 1.7% το 2010.

Σήμερα, επίσης, είναι σχεδόν βέβαιη η περαιτέρω διόγκωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και του χρέους, καθώς συνεχίζεται η σταδιακή μείωση των δημόσιων εσόδων και ο ρυθμός αύξησης των δημόσιων δαπανών για το 2009 αναμένεται σημαντικά μεγαλύτερος από την ονομαστική αύξηση του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ε.Ε., το 2008 το έλλειμμα εκτιμάται ότι θα ανέλθει στο 5% του ΑΕΠ και θα αγγίξει το 5,7% το 2010. Οι αντίστοιχες προβλέψεις του ΟΟΣΑ είναι περισσότερο δυσοίωνες, καθώς αναφέρουν αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος στο 6.1% του ΑΕΠ το 2009 και στο 6.7% το 2010.

Παράλληλα το δημόσιο χρέος για το 2008 εκτιμάται στο 97,6% του ΑΕΠ, ενώ τα επόμενα χρόνια προβλέπεται να ξεπεράσει και πάλι το 100% του ΑΕΠ. Σε απόλυτα μεγέθη αυτό μεταφράζεται σε χρέος περίπου 237 δις το 2008 από 141 δις που ήταν το 2000. Σε ένα τέτοιου ύψους χρέος μόνο οι δαπάνες για τόκους, φτάνουν κάθε χρόνο περίπου στο 4,5% του ΑΕΠ, δηλαδή είναι περισσότερες ακόμα και από τις δαπάνες για την εκπαίδευση.

Είναι αναμενόμενο ότι στο συγκεκριμένο πλαίσιο η αβεβαιότητα θα συνεχιστεί, η παραγωγή θα περιορισθεί, οι κοινωνικές ανισότητες θα διευρυνθούν και ο αριθμός των ατόμων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας θα μεγαλώσει δραματικά.

Σύντομα θα επιβεβαιωθεί ότι θα ενταθούν και οι αρνητικές εξελίξεις που ήδη λαμβάνουν χώρα στην αγορά εργασίας. Όπως προβλέπεται, στο αμέσως προσεχές διάστημα η απασχόληση θα αντιμετωπίσει τις πρόσθετες αρνητικές συνέπειες από τη κάμψη της τουριστικής κίνησης, την επιδείνωση της προσδοκιών στη βιομηχανία και την κρίση που αντιμετωπίζει ο κατασκευαστικός τομέας. Ενδεικτικά αναφέρω ότι σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με απολύσεις, διαθεσιμότητες και εθελούσιες εξόδους τα οποία συγκεντρώνονται από το ΙΝΕ της ΓΣΕΕ υπολογίζεται ότι από τον Νοέμβριο του 2008 ως σήμερα έχουν χαθεί γύρω στις 23 χιλ. θέσεις εργασίας, έχουν τεθεί σε διαθεσιμότητα πάνω από 2500 εργαζόμενοι και έχουν πραγματοποιηθεί 18 χιλ. «εθελούσιες εξόδοι». Επίσης αρκετές επιχειρήσεις έχουν υιοθετήσει συστήματα εκ περιτροπής απασχόλησης.

Η κυβέρνηση διατείνεται ότι λόγω της υψηλού δημοσιονομικού ελλείμματος δεν μπορεί να προχωρήσει σε πολιτικές στήριξης των παραγωγικών δραστηριοτήτων, ούτε σε πολιτικές πρόσθετων παροχών στις πλέον ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Αυτό όμως το οποίο ξεχνάει είναι ότι οι μεγάλες αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας δεν είναι ούτε συγκυριακές, ούτε προϊόν της κρίσης. Η εκτίναξη του ελλείμματος πολύ πάνω από το όριο επιτήρησης, η μείωση της ανταγωνιστικότητας αλλά και το ισχυρό φρενάρισμα της ανάπτυξης συνθέτουν ένα σκηνικό, το οποίο είχε στηθεί πολύ καιρό πριν. Δυστυχώς οι εποχές των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης πέρασαν χωρίς η χώρα μας να προχωρήσει σε πραγματική δημοσιονομική εξυγίανση.

Φίλες και φίλοι, τα όποια μέτρα έχουν μέχρι σήμερα ληφθεί δεν φαίνεται να έχουν διαμορφώσει ένα αξιόπιστο και ολοκληρωμένο σχέδιο το οποίο θα μπορέσει να μας οδηγήσει στην ανάκαμψη. Τα κυβερνητικά μέτρα όπως τελικά αποδεικνύεται έχουν αποσπασματικό χαρακτήρα και στερούνται συγκεκριμένης και μακροχρόνιας στόχευσης, χαρακτηριστικά που τα καθιστούν εν τέλει αναποτελεσματικά.

Ανακοινώθηκαν την προηγούμενη εβδομάδα φορολογικά μέτρα που δικαίως χαρακτηρίστηκαν ως «φοροκαταιγίδα» και διαμόρφωσαν τον χαρακτηριστικό τίτλο «Ό,ΤΙ ΚΙΝΕΙΤΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΕΙΤΑΙ», χωρίς βέβαια να λαμβάνεται υπ' όψιν ότι φορολογούνται και τα ακίνητα.

Οι αγορές και η κοινωνία δεν μπορούν να σηκώσουν αυτά τα δυσβάστακτα φορολογικά φορτία και δύσκολα θα μπορέσουν οι πολίτες να ανέβουν αυτόν τον φορολογικό «Γολγοθά».

Αυτά όλα συμβαίνουν τη στιγμή που τα θεσμοθετημένα έσοδα δεν εισπράττονται γιατί οι ελεγκτικοί μηχανισμοί καταπολέμησης της φοροδιαφυγής έχουν να επιδείξουν πενιχρό έργο.

Ακόμη να σημειώσουμε ότι και οι ενέργειες για τη δημοσιονομική εξυγίανση των επιχειρήσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα ήταν σε μεγάλο βαθμό ανεπιτυχείς και η επιλογή για προνομιακή μεταχείριση προς τις τράπεζες δεν έχει διευκολύνει μέχρι σήμερα την λειτουργία της αγοράς.

Τέλος, η στήριξη της απασχόλησης μέσα από προγράμματα κατάρτισης, τη στιγμή που πολλές επιχειρήσεις κινδυνεύουν να κλείσουν και σημαντικός αριθμός θέσεων εργασίας να χαθεί, μάλλον σαν μακάβριο αστείο ακούγεται.

Κυρίες και Κύριοι,

Είναι επιτακτική ανάγκη να συνειδητοποιήσουμε όλοι μας ότι πλέον δεν υπάρχουν περιθώρια επιλογών. Για να περιορισθούν οι συνέπειες της κρίσης και να στηριχθεί η απασχόληση, η χώρα πρέπει να προχωρήσει άμεσα σε πλήρη μετασχηματισμό του οικονομικού, παραγωγικού και κοινωνικού μοντέλου που ακολουθεί. Η υλοποίηση του νέου αυτού προσανατολισμού

χρειάζεται αναθεωρήσεις των επιλογών, που χαρακτήρισαν τις πολιτικές της προηγούμενης περιόδου, σε ότι αφορά την κατανομή του εισοδήματος, τη σχέση ιδιωτικού και δημόσιου τομέα και την ισορροπία ανάμεσα στη λειτουργία της αγοράς και τη δημόσια εποπτεία.

Ο περιορισμός των επώδυνων καταστάσεων στην οικονομία και την απασχόληση απαιτεί ισχυρή πολιτική απόφαση, αποτελεσματικό σχεδιασμό και πολιτική αξιοπιστία. Απαιτεί, με λίγα λόγια, τον άμεσο σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός μακρόπνοου προγράμματος ανασυγκρότησης της ελληνικής οικονομίας και εξυγίανσης της αγοράς εργασίας, στη βάση ενός νέου αναπτυξιακού προτύπου με στόχους την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας, την ενίσχυση της απασχόλησης, την αποτελεσματικότητα των κοινωνικών δαπανών, τη βελτίωση του κοινωνικού κράτους τη δίκαιη διανομή και αναδιανομή του παραγόμενου πλούτου και τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής.

Τρεις είναι οι βασικοί άξονες στους οποίους θα πρέπει να στηριχθεί η προσπάθεια ανάκαμψης, αλλά και εξυγίανσης της ελληνικής οικονομίας.

Πρώτον, ένα αξιόπιστο πακέτο ενίσχυσης εναντίον της ύφεσης το οποίο θα κατευθυνθεί α) σε βιώσιμες επιχειρήσεις για να διατηρήσουν την απασχόληση και σε καινούργιες που θα υπόσχονται δυναμισμό, β) σε δημόσιες επενδύσεις για να στηρίξουν την ανάπτυξη και να ενισχύσουν την απασχόληση γ) στα χαμηλά οικονομικά στρώματα και τους ανέργους, ώστε να διασφαλιστεί η κοινωνική συνοχή και να στηριχθεί η εσωτερική ζήτηση. Μια τέτοια επιλογή θα ενισχύσει την απασχόληση. Μια απασχόληση που θα διασφαλίζει την αξιοπρέπεια του μισθωτού και δεν θα τον αντιμετωπίζει ως υποβαθμισμένη οντότητα. Γι' αυτό το τελευταίο, **χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των stage, όπου χιλιάδες νέοι απασχολούνται επί δύο έτη χωρίς ασφάλιση και σε ένα καθεστώς απαράδεκτο, που μόνο**

σκοπό έχει να μειώνουμε πλασματικά την ανεργία και να ψευτοαπασχολούμε ανθρώπους στο δημόσιο χωρίς τις διασφαλίσεις των νόμιμων διαδικασιών πρόσληψης. Το πρόγραμμα stage πρέπει να ξαναγίνει αυτό που ήταν ή έστω αυτό που είχε αρχικά σχεδιαστεί να είναι: ένας τρόπος 6μηνης, το πολύ οκτάμηνης απόκτησης εργασιακής εμπειρίας για ενίσχυση του βιογραφικού ενός νέου που αναζητεί εργασία και βέβαια, θα είναι με πλήρη ασφάλιση.

Δεύτερον, ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αύξησης των δημοσίων εσόδων που θα διασφαλίσει τη δημοσιονομική ισορροπία. Οι μέχρι σήμερα πολιτικές δημοσιονομικής σταθερότητας είχαν ως μοναδικό αποτέλεσμα τη μείωση του εισοδήματος των μισθωτών και την υποβάθμιση του κοινωνικού κράτους, κυρίως λόγω μιας απαράδεκτης αναποτελεσματικότητας. Μιας κυρίως κοινωνικής πολιτικής, που είναι αναγκαία σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη περίοδο. Η αύξηση των δημοσίων εσόδων δεν μπορεί παρά να προέλθει μέσα από το δραστικό περιορισμό της φοροδιαφυγής και εισφοροδιαφυγής, την ενίσχυση της διαφάνειας και την ορθολογική διαχείριση στις δαπάνες του Δημοσίου και των επιχειρήσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Και βέβαια, σε αυτό το πλαίσιο εντάσσω και το δραστικό επανακαθορισμό των θεσμών εκείνων που επιτρέπουν τη νόμιμη φοροαποφυγή και εισφοροαποφυγή.

Τρίτον, απαιτείται ένα ολοκληρωμένο πακέτο παρεμβάσεων με στόχο την ενίσχυση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας. Είναι γνωστό σε όλους μας το πρόβλημα της κακολειτουργίας, της κομματικοκρατίας και της αναξιοκρατικής στελέχωσης της Δημόσιας Διοίκησης με αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται η προσέλκυση νέων επενδύσεων και να αυξάνεται το λειτουργικό κόστος των επιχειρήσεων.

Είναι γνωστή, επίσης, η μόνιμη πρακτική των συνεχών φορολογικών αλλαγών, η οποία αποτελεί παθογένεια της ελληνικής οικονομίας και

λειτουργεί αντιαναπτυξιακά. Δεν μπορεί κανείς να αμφισβητήσει ότι οι συνεχείς μεταβολές του φορολογικού πλαισίου και η επιβολή νέων φόρων, στη βάση μίας φοροεισπρακτικής λογικής, αναστέλλει τις επενδύσεις καθώς οι επιχειρήσεις απαιτούν ένα σταθερό επιχειρηματικό περιβάλλον και επιβαρύνει σημαντικά τα μεσαία εισοδήματα που είναι και η κινητήρια δύναμη της εσωτερικής ζήτησης.

Για να μπορέσουν, βέβαια οι προαναφερόμενες πολιτικές να έχουν ουσιαστικό αντίκτυπο στην πραγματική οικονομία θα πρέπει να πληρούν δύο βασικές προϋποθέσεις. Η μία είναι η συνάφεια και η συνέχεια των επιμέρους δράσεων στη βάση ενός ολοκληρωμένου και μακροχρόνου σχεδιασμού με συγκεκριμένες στοχεύσεις. Η δεύτερη αφορά στη συστράτευση όλων των οικονομικών και κοινωνικών δυνάμεων για την επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής συναίνεσης γύρω από τα σημαντικά ζητήματα, που απασχολούν την ελληνική οικονομία και κοινωνία. Μόνο μέσα από ευρύτερες συνεννοήσεις ή και συναινέσεις είναι δυνατόν, οι όποιες πολιτικές να επηρεάσουν την πραγματική οικονομία, να περιορίσουν τις παρενέργειες της κρίσης και φυσικά να οδηγήσουν όσο το δυνατόν πιο γρήγορα στην υπέρβασή της.

Η παρουσία όλων των εκπροσώπων της παραγωγικής και κοινωνικής δραστηριότητας εδώ σήμερα, όπως και στο Ζάππειο τρεις μήνες πριν, όταν συζητήσαμε για την ΕΘΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ αποδεικνύει αυτή τη συστράτευση. Ελπίζω, στο τέλος της συνάντησής μας, να φύγουμε περισσότερο αισιόδοξοι, παρά τα σύννεφα της κρίσης, και έχοντας εξασφαλίσει τη ΣΥΝΕΧΕΙΑ στην προσπάθειά μας.